

PEDAGOGIKA VOLNÉHO ČASU

Pedagogika volného času

PEDAGOGIKA VOLNÉHO ČASU

V průběhu posledních desetiletí se postupně vytvořilo kolem řešení problematiky volného času tolik nových poznatků a přístupů, že časem byly položeny základy **nového vědního oboru**, a to **pedagogiky volného času**.

V současné době se předmět Sociální pedagogika vyučuje na několika vysokých školách v rámci ČR (např. Univerzita Hradec Králové aj.)

PEDAGOGIKA VOLNÉHO ČASU

Pedagogika volného času patří do systému edukačních věd (zejména mezi aplikované pedagogické vědy. V praktické rovině je pedagogika volného času rozdělena na následující okruhy problémů:

- výchova ve volném čase z hlediska úlohy různých institucí a organizací, sebevýchova,
- vzdělávání ve volném čase v rámci institucionálního, privátního (soukromého) sektoru, sebevzdělávání,
- pracovní aktivita ve volném čase v rodinném, lokálním a širším společenském prostředí,
- organizace a management časových aktivit.

PEDAGOGIKA VOLNÉHO ČASU

V oblasti pedagogiky volného času rozeznáváme rozličné přístupy, a to například:

- animaci – výchovná metoda, která se opírá o nedirektivní přístupy, akční povzbuzování s cílem hledat vlastní cesty zapojení se do aktivity, a to na základě vlastní autonomie, dobrovolnosti, volby prostoru při iniciativu apod.
- výchovu zážitkem (*zážitková pedagogika*)
- sociální animaci, terénní práce (streetwork) – forma práce s mládeží ve volném čase, která velmi „blízko“ k sociální práci, Jedním ze znaků sociální animace je činnost streetworkera.

Streetworker sám vyhledává mladé lidi v jejich prostředí (pro ně se jedná o přirozené a známé) a nabízí jim jinou (společensky žádoucí) volnočasovou aktivitu, např. v nízkoprahovém zařízení. Významná činnost v systému prevence sociálně patologických jevů (např. drogy).

PEDAGOGIKA VOLNÉHO ČASU

Z hlediska struktury, můžeme podle Žumárové (2009) členit pedagogiku volného času na:

- Vědu o volném čase. Sem spadá například sociologie volného času, psychologie volného času. Historický vývoj vybraných organizací a institucí, které se volným časem zabývají, rozličné koncepce atd.
- Pedagogiku volného času, zejména pak zážitkovou pedagogiku, zahrnuje vedle animace, hry i celkové zaměření na výchovu pro všechny věkové kategorie. Jedná se o teoretické uchopení obsahu.
- Didaktiku volného času. Hledání nejvhodnějších metodických postupů při realizaci (organizování) jednotlivých volnočasových aktivit.

PEDAGOGIKA VOLNÉHO ČASU

- Management volného času. Daná oblast se zabývá příslušnými vyhláškami, předpisy, zákony, které se vztahují k oblasti volného času, dále pak financováním (veřejným, soukromým, případně vlastním) rozličných aktivit, zpracováváním projektů apod.
- Metodologie a výzkum pedagogiky volného času. Jedná se zejména o realizování aplikovaného šetření, jehož výsledky lze co v nejkratší době aplikovat přímo do praxe.

V současné době je k dispozici celá řada zajímavých šetření, jako např. mládež a vliv digitálních technologií a volný čas apod.

Opora v

Chartě výchovy pro volný čas 1993

1. „Každý člověk má právo na provozování volnočasových aktivit, které nejsou v rozporu s normami a sociálními hodnotami jeho spoluobčanů. Státy jsou povinny tato práva všech jeho obyvatel uznávat a chránit.

2. Stejně důležitý je význam volnočasových aktivit pro kvalitu života, jako pro zdraví a vzdělávání. Vlády by měly občanům zajistit co nejkvalitnější a nejprístupnější možnosti trávení volného času.

3. Význam činností ve volném čase pro jednotlivce leží v možnosti seberealizace, osobnostním a společenském rozvoji a ve svém výsledku vede ke zkvalitnění života.

Opora v *Chartě výchovy pro volný čas 1993*

4. Stát by měl dbát na vzdělávání pracovníků pracujících ve volnočasové sféře a na vytvoření podmínek a pro vznik různorodých organizací a sdružení zabývajících se využitím volného času.

5. Vzdělávací zařízení by měla zdůrazňovat význam rekreace a volného času pro člověka a integrovat je do jeho způsobu života. “

Úhel pohledu na volný čas (Vyhnálkové, 2013)

- a) Na veškeré vlivy, které neslouží k naplňování základních biologických potřeb a ani k realizaci školních a pracovních povinností, tzn. výchovu ve volném čase, přispívali k celkové výchově v obecném slova smyslu. V podstatě se jedná o to, aby se kvalitně trávený volný čas stal i cílem výchovy. Zdroj seberealizace a vlastního uspokojení (např. jakou vedoucí skautského oddílu).
- b) Na výchovu prostřednictvím volnočasových aktivit. Tzn. sledující rozvoj a utváření individuálních rysů dítěte a mladého člověka, a to se záměrem ovlivnit pozitivně další jeho život. Volný čas se stává prostředkem (nástrojem) výchovného působení.
- c) Na výchovu k volnému času (tzn. pro volný čas). Buduje nové možnosti rozvoje nejen aktivit, ale i rozvoj jedince, dodává další dynamiku v pedagogickém (výchovném) úsilí.

Prostředí pro realizaci volného času

- makroprostředí (celá země)
- regionální prostředí (povětšinou krajová záležitost)
- lokální prostředí (blízké okolí bydliště)
- mikroprostředí (rodina, někdy i školní třída)

Bendl (2015, rozeznává prostředí podnětově:

- chudá - přesycená – jednostranná - závadná

PEDAGOGIKA VOLNÉHO ČASU

VZTAH

sociální pedagogikou a pedagogikou volného času

(hlavní obsah – rodina)

(hlavní obsah – volný čas)